

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **F. B.**, bývajúceho v D., zastúpeného JUDr. M. R., advokátom v Ž., proti žalovaným **1/ I. K.**, bývajúcemu v X., **2/ M. K.**, bývajúcej v Ž., zastúpeným JUDr. J. C., advokátkou v Ž., **o zaplatenie 11 280 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6 C 65/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 126/2013, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 126/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 27. novembra 2012 č.k. 6 C 65/2009-335 zamietol žalobu o uloženie povinnosti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 11 280 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 5 640 Eur od 20. apríla 2009 do zaplatenia a zo sumy 5 640 Eur od 22. mája 2012 do zaplatenia. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozhodnutie odôvodnil tým, že je nepochybné, že žalobca si skutkovo uplatňoval voči žalovaným nárok na zaplatenie peňažnej sumy 11 280 Eur, zodpovedajúcej jeho právu na vydanie bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v tom, že žalovaní užívali X. izbový byt č. X., na prízemí domu súp. č. X., vchod č. X., na N., a o ktorom sa žalobca domnieva, že je v jeho výlučnom vlastníctve, bez právneho dôvodu v období od 1. apríla 2007 do 30. apríla 2012. Súd uzavrel, že žalovaní nemôžu byť v konaní pasívne legitimovaní, pretože Mesto Žilina, ako jeden zo spoluvlastníkov domu súp. č. X. umožnil žalovaným tento byt užívať a prijímalo od žalovaných odplatu za toto užívanie. Súd poukázal tiež na to, že pokiaľ žalobca nadobudol niečo na základe kúpnej zmluvy z 26. marca 2007 uzavretej s predávajúcimi M. S. a P. R., môže ísť len o spoluvlastnícky podiel na dome súp. č. X. vo veľkosti X. a nie o konkrétny byt.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 126/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny, plne sa s ním stotožnil. Poukázal na to, že súd prvého stupňa sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré boli uvedené v odvolaní a na ktoré poukazoval žalobca v priebehu prvostupňového konania.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p. a § 237 písm.f/ O.s.p., pretože postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Poukázal na to, že ako to vyplýva z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvého stupňa sa žalovaní vyjadrili, no toto vyjadrenie k odvolaniu žalobcovi vôbec nebolo doručené, pretože v rámci prípravy predloženia spisu odvolaciemu súdu súd prvého stupňa zrejme nedal pokyn na jeho doručenie právnomu zástupcovi žalobcu. Tento nedostatok neodstránil ani odvolací súd, ktorý aj napriek tomuto pochybeniu vyhlásil rozsudok 30. mája 2013. Dovolateľ tiež poukázal na pochybenia prvostupňového súdu, spočívajúce v tom, že prvotné vyjadrenie žalovaných k žalobe mu doručil až po troch rokoch od začatia konania, nerozhodnutie o procesnej námietke žalobcu proti vstupu vedľajšieho účastníka (Mesto Žilina) do konania, ďalej poukázal na pochybenia odvolacieho súdu. Namietal taktiež nesprávne právne posúdenie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.) a taktiež to, že konanie bolo postihnuté aj inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.).

Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie

prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V danom prípade žalobca napadol dovolaním taký rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Prípustnosť jeho dovolania preto z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Dovolanie žalobcu by vzhľadom na to mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ existenciu procesných väd v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo.

So zreteľom na dovolateľom vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zameril na posúdenie, či postupom súdov nebola tomuto účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny, zákonu sa priečiaci postup súdu, majúci za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

Dovolateľ namietal, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovaných k odvolaniu žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/2002, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnané postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnané možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu podanému žalobcom proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 349-363) doručenému právnej zástupkyňi žalovaných 28. februára 2013 podali títo písomné vyjadrenie (č.l. 372-374), ktoré bolo odvolaciemu súdu doručené osobne, pričom zo spisu vyplýva, že nebolo doručené ani právnenému zástupcovi žalobcu (ani žalobcovi).

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka

konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasti práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie žalovaných k odvolaniu žalobcu nebolo doručené právnomu zástupcovi žalobcu (ani žalobcom), treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. apríla 2010 v prípade Hudáková proti Slovenskej republike, v ktorom bolo poukázané na to, že princíp rovnosti zbraní ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis-à-vis proti jej protistrane (pozri napr. Nideröst – Huber, proti Švajčiarsku z 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (por. Nideröst – Huber, citované vyššie, ods. 24). Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (por. Asnar proti Francúzsku, (č. 2), č. 12316/04 ods. 26, 18. október 2007 a Vokoun proti Českej republike č. 20728/05, ods. 26, 3. júl 2008).

Dovolací súd poukazuje aj na to, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania, spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutie súdu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím o odvolaní žalobcu, o ktorom rozhodoval bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., poskytol odvolateľovi možnosť vyjadriť sa k písomnému podaniu žalovaných (vyjadrenie k odvolaniu).

Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď aj nález Ústavného súdu

Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/2006), v dôsledku čoho bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Z dovolania vyplýva tiež názor žalobcu, že súdy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav. Namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. (výlučne ktorá by ako už bolo uvedené, mohla v danom prípade založiť prípustnosť dovolania). Žalobcom vytýkaná neúplnosť alebo nesprávnosť by mohla byť (prípadne) spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolateľ zastáva názor, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým však možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.); samo nesprávne právne posúdenie veci nie je totiž procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p.

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. (aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania) zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.), pričom sa ďalšími dovolacími dôvodmi nemohol zaoberať.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súd Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2014

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová